



4 december 2012

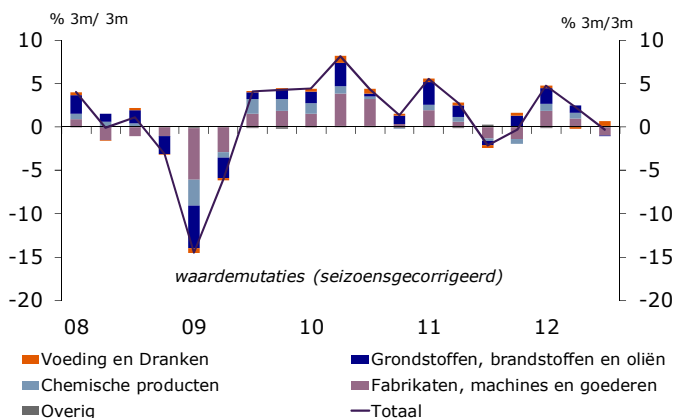
Internationale handel houdt groei niet op peil

| | 2011 | 2012 | 2013 |
|-----------------------------------|------|------|------|
| <i>jaar-op-jaar mutatie in %</i> | | | |
| Bruto Binnenlands Product | 1,1 | -1 | -% |
| Particuliere consumptie | -1 | -1½ | -% |
| Overheidsbestedingen | 0,1 | ¼ | -½ |
| Private investeringen | 8,9 | -4½ | -2¼ |
| Goederen- en dienstenuitvoer | 3,9 | 2¾ | 2 |
| Goederen- en diensteninvoer | 3,6 | 2¾ | 2 |
| Consumentenprijsindex | 2,4 | 2½ | 2 |
| Werkloosheid (% beroepsbevolking) | 4,4 | 5% | 5% |
| Begrotingssaldo overheid (% BBP) | -5,1 | -3,7 | -2,7 |
| Overheidsschuld (% BBP) | 65,5 | 71,4 | 71,9 |
| Saldo lopende rekening (% BBP) | 6¾ | 7¼ | 7 |

Gecorrigeerd voor seizoensinvloeden is het volume van de Nederlandse economie in het derde kwartaal van 2012 met 1,1% gekrompen ten opzichte van het vorige kwartaal. In het voorgaande anderhalf jaar werd de negatieve bijdrage van consumptie en investeringen (bijna) volledig gecompenseerd door de positieve bijdrage van de netto handel. In het derde kwartaal was de bijdrage van de netto internationale handel met 1,2 %-punt echter negatief. De bijdrage van consumptie en investeringen was opnieuw negatief, waardoor ondanks de positieve bijdrage van de voorraadvorming de economie uiteindelijk met 1,1% kromp. Dit is een tegenvaller, te meer omdat de bijdrage van de netto handel negatief was.

Bron: CBS, Rabobank

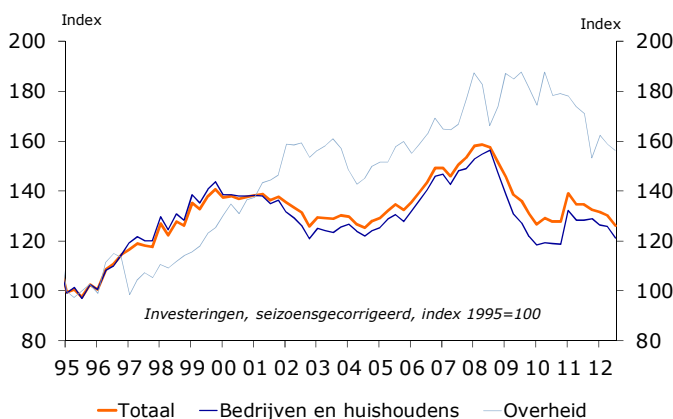
Export trekt niet langer de kar



De negatieve bijdrage van de netto handel wordt onder meer veroorzaakt door een daling van het exportvolume met -2,4% in het derde kwartaal. De daling volgt op twee kwartalen van groei van 2% of meer en wordt vooral veroorzaakt door de krimp van de uitvoer van goederen met 2,9%. Gecorrigeerd voor prijseffecten bedraagt de daling 0,6%. Er werden vooral minder fabriekaten, machines en goederen uitgevoerd (3-maands gemiddelde augustus). De verwachting is dat de uitvoer in de aankomende kwartalen gematigd zal groeien. De schulden crisis en de afzwakkende wereldeconomie staan een sterk herstel van de uitvoer echter in de weg.

Bron: CBS, bewerking Rabobank

Investeringen dalen, vertrouwen neemt licht toe



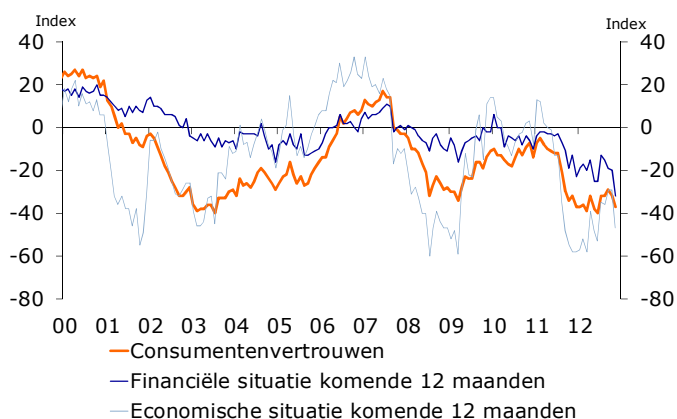
Het investeringsvolume is in het derde kwartaal gedaald met 3,1% ten opzichte van het vorige kwartaal. Vooral huishoudens en bedrijven investeerden aanzienlijk minder, -3,8%. Ten opzichte van het begin van de economische crisis in 2008 ligt het totale investeringsvolume ruim 20% lager. De overheid, waar de daling later inzette, investeert nu bijna 17% minder. De verwachting is dat bedrijven en huishoudens in de aankomende kwartalen voornamelijk vervangingsinvesteringen zullen doen. De noodzaak tot uitbreiding is beperkt, aangezien de bezettingsgraad met 77,9% ruim onder het historische gemiddelde ligt. Het producentenvertrouwen nam in november wel toe met 0,7 en kwam uit op -7,0.

Bron: CBS

Conjunctuurbeeld Nederland

4 december 2012

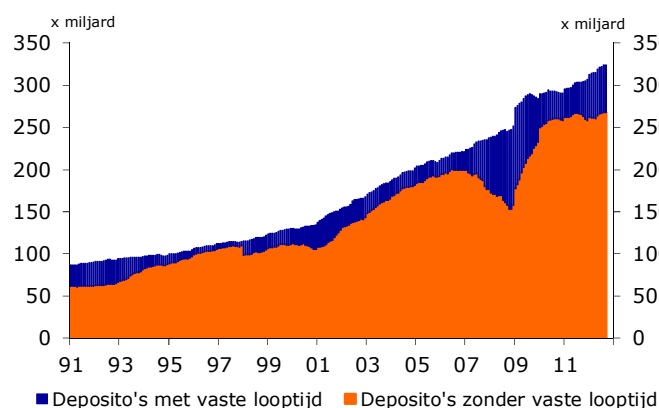
Nieuw kabinet slecht voor het vertrouwen



Bron: CBS

De stemming onder consumenten is in november verslechterd. De indicator daalde met 5 punten en kwam uit op -37. Dit is te wijten aan de deel-indicatoren "economische situatie komende 12 maanden" en "financiële situatie komende 12 maanden". Deze daalden respectievelijk met 18 en 12 punten. Vermoedelijke oorzaak is de publicatie van het regeerakkoord op 29 oktober. Het regeerakkoord omvat bezuinigingen en lastenverzwaringen ter waarde van €16 mrd, die bovenop de eerdere ombuigingen van Rutte I en het Lente-akkoord komen. Het totale pakket aan maatregelen komt hierdoor uit op €42 mrd voor gehele regeerperiode. Ook ontstond er onrust over de inkomensafhankelijke zorgpremie.

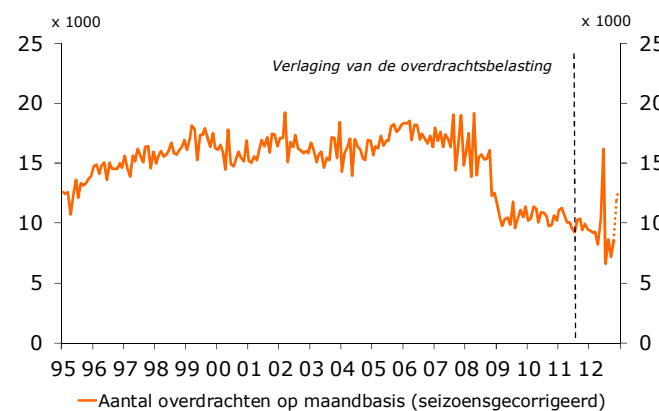
Spaarmiddelen nemen toe, maar verdeling ongelijk



Bron: CBS

In september zijn de spaartegoeden van huishoudens met €2,5 mrd toegenomen ten opzichte van juni. Huishoudens hebben momenteel bijna €324 mrd op hun spaar- en bankrekeningen staan. De spaarmiddelen zijn echter zeer ongelijk verdeeld over de huishoudens. Volgens het NI-BUD heeft 20% van de huishoudens geen enkele financiële buffer, en bij nog eens 20% is de buffer onvoldoende. Kenmerken van huishoudens met een buffer zijn een hoger inkomen en/of eigenwoning. De laatste groep doet dit mogelijk in verband met de waardedaling van de woning. Gevolg is wel dat de toename van spaarmiddelen ten koste gaat van de consumptie. Het consumptievolume daalde in het derde kwartaal van 2012 met 0,6%.

Sterke stijging transactieaantallen verwacht



Bron: CBS, bewerking Rabobank

De maandelijkse transactieaantallen zijn in het afgelopen jaar sterk beïnvloed door de beleidsveranderingen. Zo leidde de onzekerheid over het tarief van de overdrachtsbelasting na 1 juli 2012 tot een stijging van de transactieaantallen van bijna 70% in juni 2012 ten opzichte van juni 2011. Deze stijging werd echter tenietgedaan in de drie maanden daaropvolgend. Dit patroon zal zich aan het einde van dit jaar herhalen. De oorzaak hiervan is dat hypothecaire schulden op woningen die voor 1 januari 2013 zijn gekocht onder het huidige en voordeligere fiscale regime vallen. Na 1 januari moeten nieuwe hypotheeklen volledig en annuïtair worden afgelost om in aanmerking te komen voor hypotheekrenteaftrek.

www.rabobank.com/economie

Maarten van der Molen
Tel. 030 - 2164490
M.T.Molen@rn.rabobank.nl